

NAŠA DRUGA IMENA

IVAN HERCEG

SADRŽAJ

U KRUGU	1
Svakodnevica	2
Ponekad zastanem s disanjem	3
Pijani mornar	4
U krugu	5
Vidjelac	6
Prošla je ponoć	7
MIJENE	8
Bio sam kod kuće	9
Moja mama	10
Zdravica	11
Mijene	12
Naša druga imena	13
Ispovijed	14
Jedini put	15
Potop	16
Snijeg	17
Proba predstave	18

Lutke u izlogu	19
IGRA	20
U odjeći sna	21
Kiša	22
Pismo	23
Fotografija	24
Igra	25
Crveno more	26
Bezimena	27
Predvečerje	28
Samo slike	29
Za nevidljivog sebe	30
O autoru	31
Impresum	32

U KRUGU

SVAKODNEVICA

Dan je protekao u istraživanju mjesta
gdje bi se noćas mogle pojaviti zvijezde.

Suton je donio mir zapečaćene kutije
dok je sunce, kao pijetlova krijesta,
očajno, drhtalo tišinom odlaska.

Crne zastave dolaze na prosvjed.
U kisiku uvijek ima smrti.

PONEKAD ZASTANEM S DISANJEM

Sebično gutam svoje dane,
kao prosjak sitne kovanice
i u zid udaram samo rukom.

Ponekad zastanem s disanjem
i slušam vrištanje pluća,
sve do crnine pred očima.

Samo tada zrak je teži od zemlje,
samo tada zrak je jači od vina.

PIJANI MORNAR

Želim biti pijani mornar
i u morskoj bolesti lebdjeti
bezbojno i bezvoljno, kao sjena.

Stvarnost odlazi brzo,
nisam joj dovoljno živ.

U moru ostaju poruke
iz praznih boca vina.

U KRUGU

Svojevoljno u zadanom krugu,
tih, predodređen za dim.

Nježno gutam divlje zalogaje,
Summertime mi je nutrina,
vrući krugovi i crne točke.

Uokolo samo noćna tijela,
u očima im suhe šljive.

VIDJELAC

Dan kad sam rođen daleko je
kao i svi što tada su me voljeli.

Soba je glatka i bijela.

Putovanja u njoj su nepredvidiva,
a zidovi u odgovoru kineski.

Izvana ulazi samo zrak.

PROŠLA JE PONOĆ

Prošla je ponoć i moja soba je pred snom.
Na stropu svjetlo jednolično šuti, čeka odluku.

Sjedim na krevetu, okrenut zidu.
Misli nervozno lebde, pune sebe, pune straha.

Oko očiju osjećam pritisak, trzanje živaca.
Signal za kraj bijelog bdijenja.

Prošla je ponoć i moja soba je u snu.
Nema više stropa ni zida. Samo mrak i ja.

MIJENE

BIO SAM KOD KUĆE

Prošlog vikenda bio sam kod kuće. U Zagorju.
S roditeljima, koji se uvijek vesele mom dolasku.

Majka me stalno nudila jelom, a otac vinom.
Kao nekog rijetkog gosta.

Brata sam vidio samo nakratko. Krajem tjedna svira
na zabavama i svadbama. Tamo su ljudi bliskiji.
Tada su ljudi sretniji.

MOJA MAMA

„Moja mama ima crnu kosu. Njene smeđe oči su blage.
Njima me nježno gleda kad dođem kući iz škole.
Ona je srednjega rasta. Puno me voli i ja volim nju.“

Tako sam pisao prije petnaestak godina.
Kao klinac.

Danas, pišem i prepisujem. Riječi je sve manje.
Prelaze u šutnju, bljedilo, nemoć.

Moja mama ima prosijedu kosu. Njene smeđe oči su
tužne. Njima me zamišljeno gleda kad dođem kući
iz Zagreba.

ZDRAVICA

U večernjem vlaku za Krapinu, nakon dosta vremena, opet sam sreo Gogu, prijateljicu iz srednje škole. Ona je apsolvant na PMF-u.

Kao i uvijek u takvim prigodama, prisjećali smo se dobrih starih dana. Što smo stariji, to je tema neiscrpnija. Goga je draga djevojka. I, ne znam zašto, izgleda mi nesretna, pomalo smušena.

Odmah po dolasku, otišli smo na piće i nastavili razgovor. Nije nam smetala gužva ni vika ljudi s čašama. Sjećanjima svi rado nazdravljamo.

Kad smo otišli iz *Onixa* i konačno se rastali, Krapina je bila hladna, sva u plohama prosinačkog leda. Čula se samo rijeka, spora i prljava, kao i onda kad sam na njenim obalama gledao tužne vrbe kako pričaju s vjetrom. I sam sam, katkad, razgovarao s njima. Potajice, jednom s vrbama, drugi put s vjetrom. I čekao, maštao o odlasku. Na obalama rodnog grada koji, večeras, ne prepoznaje moje pijane korake.

MIJENE

Već tri godine ovo je moj grad i sve mijene su nam zajedničke. Trg je dobio novo ime, a Savska samo moje korake. U posljednje vrijeme ne volim njezino okretište. Radije siđem stanicu prije i pješice odem k NJOJ. Ona me čeka i ne zna za moje šetnje. Tajnu dolaska ne mogu joj darovati.

Ako ikada ostanem sam, u *Bačvici* ću popiti barem litru jeftina vina. Grad ću i tada zvati istim imenom, ne zagrcnem li se i izgovorim ga drukčije.

NAŠA DRUGA IMENA

Znak opasnosti u gradu, no nitko se ne boji sirena.
Gladni ljudi negoduju glasno, *Stjepan Radić* svuda
unaokolo. Šuti, kažem najbližem supatniku, nisi od
onih za govornicom. Šuti, i duhu kažem, nisi bio uza
njih, a sad su iza tebe.

Najbolje je pričati o vremenskoj prognozi. Uzalud, ni
mrvice ne padaju s neba. Zato, gledaj moje bore na
licu i ne govori nikome da voliš.

Ljudi slijede ljude. Neki svjedoci su nestali. Svejedno,
još je mnogo vremena ostalo za istragu. Vrh je crn,
spreman za još jednu borbu, ali s nama. Kad dođe
sloboda, čista poput miševa, i ti i ja bit ćemo ponosni
na naša druga imena.

ISPOVIJED

U studentsku sobu skrili smo se od neba. Ono je bolesno.

U grču stenje, cmizdri kao dijete.

Osjeća se miris golih tijela. Njima nazdravljamo plavom mraku prozorskih zastora.

U zanosu, želim jesti tvoje nokte, a ti moju raščupanu bradu. Pokazujući zube, režimo kao životinje i grizemo u prazno. Prevrćući se po krevetu, prizivamo nove napade.

Osjeća se miris golih tijela. Njima izazivamo nebo.

Ono je vani. Uzbuđeno tinja pod prozorom raja.

JEDINI PUT

Dan prije slušao sam glasanje sove. Ona se pravila da ne čuje. Nismo komentirali, a znali smo za vjerovanje ljudi o sreći ili nesreći koju takav pjev može donijeti. Sutradan je stigla vijest, o smrti djeda Viduke.

U vlaku za Osijek čitao sam Borgesa. Ona, svoje misli. Poput kipova, hladnih i zamišljenih usana.

Dolazak u noć. U njoj čuvaju se uspomene. Sve do jutra.

Zatim oproštaj. Uvijek isti odlazak. Tišina groblja ili pruga bez kraja, kao jedini put.

POTOP

Kad doživiš poraz, a vani pada kiša, pomisliš da neće
prestati četrdeset dana i noći. Odeš u sobu i šutiš.
Sjetiš se svega tužnog što si tog dana vidio ili čuo.
U očima ti kišobrani, izlozi, osmrtnice, a u glavi samo
tvoje vijesti; ime u potrazi za prezimenom, dimnjakom
kuće i bijelim svijetom oko njega. Pogledaš li zid,
na oči će ti se zalijepiti vlastita sjena, poster i suho lišće.
Ne začepiš li uši, čut ćeš kucanje na vrata i riječi žene
koja daje ti cvijet na čuvanje. Bit ćeš zbunjen, kao kiša.
A ni prvi dan nije prošao.

SNIJEG

Grad je u očaju, a snijeg pada i pada. Neki ljudi mole,
a drugi psuju Boga. Kao i uvijek, uostalom. Vrijeme je
isto, samo što ovih dana nebo izgleda strože. Hladnije je
i tiše. Kao u našem novom stanu ili snu. Snijeg mi je
ipak zanimljiviji. Volim njegovu bjelinu, njegovu snagu.
Najljepše bijele plohe su na krovovima. Iz njih, kao
očvrsli penisi, vire dimnjaci i pričaju o životu.
Statičnom i krutom, s pogledom u vis, put zvijezda.
A snijeg pada i pada. Neki ljudi mole, drugi psuju Boga.
Kao i uvijek, uostalom.

PROBA PREDSTAVE

U velikom gradu si uvijek sam. U šetnji, u kinu, na tržnici. Glasovi su svuda oko tebe, ali ti ih ne čuješ. Hodaš, sjediš, gledaš i šutiš. Kao da ne postojiš, kao da te nitko ne vidi, ne želi.

Kad se vratiš kući, poželiš da više nikad ne iziđeš. Da buljiš u zid ili TV i u tome uživaš. Da skvičiš kao miš i tražiš sir samo zato da se nešto dogodi. Ugledaš li zapetu mišolovku, bit ćeš sretan. Kao da ne postojiš.

LUTKE U IZLOGU

Živimo na desetom katu zgrade s natpisom *Robna kuća*.
Kao lutke u izlogu. Okrenuti suncu i još daljim zvijezdama.

Sanjamo ponor ispod i iznad nas. Čekamo da nas
prodaju. Kao lutke iz izloga. Okrenute suncu i još
daljim zvijezdama.

IGRA

Spavanje je kao most
koji povezuje danas i sutra.
Kao san teče voda.

J. R. Jimenez

U ODJEĆI SNA

Danas je u menzi bila gužva pa smo za ručak pojeli obične sendviče. Na brzinu, kao u američkim filmovima. Ti si otišla u grad, a ja na fakultet. Moglo je biti i obrnuto, ali nije, takav nam je bio raspored.

O svemu tome razmišljam večeras, u krevetu, uz kuckanje sata i tvoje usnulo disanje. Spavaš, tiho, s mirom djeteta u kolijevci i samo ponekad rukom potjeraš kosu što škaklja te po obrazima. Razmišljam i zapisujem dok gledam te u odjeći sna. A još maloprije si mi pričala kako si u gradu, zakratko, sjela kod *Vinceka* i uz sladoled listala novog Rešickog. Pa si onda počela o kosi, dugoj kosi koju treba češljati dva puta na dan po pet minuta da bi ostala zdrava. To si čula na TV-u, u jednoj emisiji za mladež. Slušao sam da si produžila knjige u knjižnici i razgovarala s Jurom. On ti je drag. Sad je zima i fali ti njegov ljetni šešir. Sve to ispričala si i onda s još jače stisla uz mene, kao kakva životinjica, i zaspala.

Ja sam još dugo razmišljao, gledao te noćnim očima i potiho rekao: Pročitat ću *Sagrada familia*. Volim Morrisona i Stonea. Volim tebe, volim ženu. Ujutro ću ti pročitati sve svoje napisane i nenapisane misli, a ti ćeš se čuditi i reći da sve to si već sanjala.

KIŠA

Sljedećeg jutra došla je kiša. Izdaleka, iz velikih usta
nebeskih riba. One su, dvije godine prije Krista, popile
svu vodu na planetu. Nitko nije znao kad će je vratiti.
Svi su čekali. I ja sam čekao. I kišu i tebe. Kuću, u
koju ću uzidati svu tvoju šutnju.

PISMO

Na krevetu, ispod pokrivača, suha djetelina i tvoje ime
u potpisu pisma. Četiri lista žute nesreće i mnoštvo
treperavih slova.

Čitam da dvije su ptice otišle u sumrak, a cesta se stegla
u tanku nit, kojom samo snovi hodaju. Polako,
s raširenim rukama, kao na žici, u šatoru vječnog
cirkusa pod zvijezdama. Čitam da samo snovi nas
razotkrivaju. U njima postajemo golaći, igračke u
rukama slučajnosti. Čitam, čitam da nema te u krevetu i
šutim.

Na krevetu, u mojoj sjeni, izmrvljena djetelina i tvoje
ime u potpisu.

FOTOGRAFIJA

Podno ležaja, na noćnom ormariću, šuti naša prva zajednička fotografija. Poodavno snimljena na tulumu kod Štefa. Na njoj ću zauvijek ostati pijan, na njoj ćeš zauvijek ostati nasmiješena.

IGRA

Glazba u sobi je tiha, samo što ne zaspi. Kazaljke sata netom su se poljubile na noćnoj dvanaestici i sad još više se žure.

Ja ću zaspati, više neću gledati njihovu igru.

Sanjat ću tebe, s bezbroj usana, bezbroj dodira na sebi. I bit ću nemiran, kao da iz pora pucketaju mi prskalice. Govorit ću nerazumljive riječi, o tebi, o sebi; o vatri koju ću ukrasti i sačuvati do jutra. Da bih trijezan i pri punoj svijesti mogao zapaliti svijet.

Uz tihu glazbu, s istim starim kazaljka i bez tebe.

CRVENO MORE

Tvoje usne su bile crveno more u kojem sam utapao svoj dah, znajući apsurdnost svoje želje. Ipak, plutao sam s kamenom oko vrata i, uranjajući ruke, nastojao uhvatiti kornjaču s mogućim svijetom na leđima. I suncem.

Ti si bila duboka, široka i posve mokra od borbe s kopnom, a ja sam, u želji da budem u tebi, od otopljene zemlje postao nevidljiv. Zbog struje, koja ponekad odnosi svjetove.

BEZIMENA

Upoznao sam je na početku studija. U vrijeme kad smo vjerovali u promjene. Upišeš jugoslavistiku, a studiraš kroatistiku. Slično Ledo igri, „platiš pet, dobiješ šest“. Upoznao sam je i zagledao se u nju, kao u *Poštaru* Jack u Jessicu.

Od tada su prošla mnoga predavanja, ispiti, tulum i redovi u menzama. Prošli su mnogi razgovori, ali o tome joj nikad nisam pričao. Ni onda kad sam bio s drugom i ona s drugim. Ni danas kad sam opet u paru, a ona sama, i daleko. Kao sunce, čuva svoje zrake da se ne zaledi.

PREDVEČERJE

Predvečerje tješi moje misli kao zrake sunca.

Podstanarskim očima izlazim kroz prozor, penjem se
na jarbol, tu, pored zgrade i drhtim zbog visine.

U ustima zrak ispituje riječi. Izlaza nema.

Predvečerje guta moje misli kao zrake sunca.

SAMO SLIKE

Za stolom, iz korica knjiga uzimam riječi i rečenice.
Bilježim ih polako, s pauzama za kavu i pogled kroz
prozor. Danas, posve slučajno, preda mnom su Bašić
i Lyotard. Oni su već zapisali svoje misli.

Nije važno što *led* se rastopio, a *dugi marš* nacrtao lica
ravnodušnih. Nije važno što na jedinom prozoru
zakucane su daske.

Na stolu ostaje papir; samo slike, trenutačni omoti oka.

ZA NEVIDLJIVOG SEBE

Bojim se glavobolje. Ona je u meni. Kao šutnja
igličastih dodira. U nosnicama čuvam joj miris.
U žilama titraj.

Lupa srca je kucanje na vrata. Zatvoreni ritam dolaska.

Molit ću za nevidljivog sebe. Želio bih jednom zaspati
u miru.

Ivan Herceg

Rođen 1970. u Krapini. Pjesnik, prozaik i urednik. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je hrvatski jezik i književnost. Živi u Zagrebu i radi kao redaktor u Jutarnjem listu. Izvršni je urednik u časopisu Poezija, urednik u Biblioteci Poezije i suorganizator festivala Stih u regiji (SUR). Uvršten je u preglede, panorame i antologije suvremenoga hrvatskog pjesništva. Pjesme su mu prevedene na poljski, mađarski, makedonski, slovenski, bugarski, rumunjski, španjolski, kineski i engleski jezik.

Sudjelovao je, među ostalim, na sljedećim pjesničkim festivalima: Poetry International, Rotterdam, 2009., Waves of poetry, Varšava, 2009., Curtea de Arges poetry nights, Bukurešt i Curtea de Arges, 2011., Beijing Poetry Festival, Peking, 2011., Chapbook Festival, New York, 2012., Maintenant Croatia, London, 2012., i Voix Vives, Sete, 2014.

Objavio: *Naša druga imena* (poezija, 1994, 2013; nagrada Goran za mlade pjesnike 1994); *Noć na asfaltu* (poezija, 1996; nagrada Zdravko Pucak); *Snimke zemaljskih uzdaha* (poezija, 1997, 2010); *Anđeli u koroti* (poezija, 2004, 2011); *Nepravilnosti* (poezija, 2007, 2014); *Koliko naju bo ostalo* (izabrane pjesme, 2009); *Goli* (priče, 2011); *Kad će doći Babilon* (poezija, 2013; nagrada Rikard Jorgovanić); *Warsaw, Warsaw* (izabrane pjesme, 2014).

Biblioteka Online

knjiga 96

Ivan Herceg

NAŠA DRUGA IMENA

© 2013 Ivan Herceg

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2013, 2015, 2016

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Aleksandra David

Urednici

Krešimir Pintarić
Dario Grgić

Fotografija

© Ig0rZh / Fotolia.com

ISBN 978-953-7669-47-8 (HTML)

ISBN 978-953-345-006-3 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-007-0 (PDF)

ISBN 978-953-345-008-7 (MOBI)

Prvo izdanje

SKUD Ivan Goran Kovačić, Zagreb, 1994.

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu

Grada Zagreba i Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

